

Braille: un cec que hi va veure clar

El 4 de gener de 1809 va néixer a Coupvray, un poblet a la vora de París, Louis Braille. Ell era el més petit de quatre fills. El pare de Louis era baster. Feia arreus per als animals de càrrega.

El petit Louis estava jugant al taller amb les eines del seu pare i va tenir la mala sort de ferir-se un ull amb un punxó i una complicació de la ferida el deixà cec d'ambdòs ulls.

A partir d'aquell moment la seva vida va canviar completament: s'havia de valer dels altres sentits per relacionar-se amb el món que l'envoltava.

Quan Louis va complir deu anys, la seva família el va portar a l'Institut Nacional per a Nens Cecs de París, dirigit per Valentin Haüy.

Louis Braille, que tenia força voluntat d'aprendre, va descobrir que a l'escola hi havia llibres per a cecs. Eren uns volums enormes i pesants que utilitzaven un sistema de lletres amb relleu. Estaven formats per lletres d'impremta, fetes a base de filferros retorçats. En poc temps Braille va llegir els catorze llibres que hi havia, però va comprendre que era un sistema massa lent i difícil.

Un dia el coronel Charles Barbier va visitar l'escola i va mostrar als nens cecs un codi secret que utilitzaven els soldats francesos per a comunicar-se entre ells durant la batalla. El codi consistia en una sèrie de punts i ratlles escrits en relleu damunt d'un paper.

Louis va quedar meravellat amb aquell nou codi que es deia sonografia. Era una millora notable del vell sistema. Però malgrat això, Louis estava convençut que calia trobar un sistema que fos més senzill. A la sonografia es necessitaven massa punts i ratlles per formar una sola paraula.

A partir d'aquell moment el jove Braille no va parar d'experimentar i provar maneres de millorar el sistema. Sovint, quan el seus companys dormien, ell rumiava i rumiava la solució al problema de l'escriptura.

El 1824, Louis Braille va mostrar la seva troballa al doctor André Pignier, el director de l'Institut. Per al seu codi, Braille utilitzava dues rengleres de tres punts cada una, com els sis punts de les fitxes de dòmino. Amb això aconseguia 63 combinacions, que permetien fer totes les lletres de l'alfabet, els signes de puntuació, els nombres, i altres signes de matemàtiques, etc.

Aquest tipus de punts es formen fent petits foradets al paper, posat sobre una plantilla amb solcs d'una precisió que permeti que el tacte els detecti com puntets.

Les 10 primeres lletres es confegeixen amb els punts 1, 2, 4, 5. De la K fins a la T, s'hi afegeix el punt 3, de manera que la lletra ll, k, es farà amb el punt 1, com la A, però afegint-hi un nou punt. Per a les 5 darreres lletres s'empren els 4 punts inicials, mes el 3 i se'n hi afegeix un altre: el 6.

D'aquesta manera resulta un sistema molt fàcil d'aprendre.

Els números es formen amb les 10 primeres lletres, precedides d'un signe que indica que les lletres passen a números.

De la mateixa manera es treballa per expressar contextos diferents, indicant-los amb els signes adients.

El 1825, Louis Braille i un amic seu, Gabriel Gauthier van fer una plantilla foradada que els permetia, amb l'ajuda d'un punxó, també poder escriure amb el sistema de punts. Un any més tard Braille es va convertir en mestre assistent al mateix Institut Nacional. Ensenyava matemàtiques, geografia, llengua i música als alumnes. I, és clar, també els mostrava orgullós el seu nou codi de lectoescriptura.

Era a evident que el sistema de Braille funcionava molt millor que els antics mètodes, però, malgrat això, molta gent hi estava en contra i deia que era poc natural i que allò apartava els cecs de la resta del món. Per desgràcia, doncs, el genial Braille no va poder assistir al triomf total del seu descobriment perquè a l'edat de 43 anys va morir a París, víctima de la tuberculosi. Però a finals del segle XIX el sistema Braille ja s'havia implantat per tot el món i en tots els idiomes coneguts, inclosos l'albanès i el zulu.

El 1952, al centenari de la mort de Louis Braille, les seves despulles van ser traslladades al Pantheon de París. Allí descansa al costat dels grans herois de França.

Louis Braille va escriure:

"L'accés a la comunicació en el seu sentit més ampli es l'accés al coneixement, i això és d'una importància vital per a nosaltres si no volem continuar sent menyspreats o protegits per les persones vidents compassives. No necessitem pietat ni que ens recordin que som vulnerables. Hem de ser tractats com a iguals, i la comunicació és el mitjà que ens permetrà aconseguir-ho".

El Braille és per als cecs tan important com l'escriptura usual és per a les persones vidents i té la mateixa funció.

Sense el Braille els cecs dependrien de qui els pogués donar informació oral, fóra de viva veu o mitjançant estris amb aquesta finalitat.

Paquita Garcia